

Wanda Jochemczyk

Uczę się online

Przez ostatnich parę lat rozwinęło się nauczanie na odległość, głównie jako wspomaganie nauczania tradycyjnego. Uczelnie organizują studia całkowicie metodą zdalną, studenci przyjeżdżają tylko na egzaminy. Czy w takim razie można zmienić nauczanie w szkole tak, aby wykorzystywać pracę *online*? Opiszę, na podstawie platformy Moodle i interdyscyplinarnej lekcji **Przygody Ortografa**, jak to może być realizowane w szkole podstawowej.

Moodle jest środowiskiem edukacyjnym przeznaczonym do kształcenia na odległość. Dokładniej jest to *Learning Management System*, czyli System Zarządzania Nauczaniem. Został zaprojektowany, aby wspierać społeczny konstrukcjonizm jako podstawę edukacji. Moodle jest rozprowadzane bezpłatnie jako oprogramowanie *Open Source* (zgodnie z licencją GNU GPL). Oznacza to, że oprogramowanie to podlega prawom autorskim, ale możemy je kopiować, używać i modyfikować, m.in. pod warunkiem, że nie zmienimy oryginalnej licencji. Do zainstalowania platformy Moodle wymagany jest serwer, na którym są zainstalowane PHP i baza danych MySQL lub PostgreSQL.

Rys. 1. Logo platformy edukacyjnej Moodle

W Ośrodku Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów wykorzystujemy platformę Moodle od roku 2005, kiedy to przeprowadziliśmy pierwsze szkolenie *online* dla uzdolnionych uczniów szkół podstawowych. Wybraliśmy tę platformę, ponieważ jest darmowa, a my promujemy rozwiązania typu *Open Source*. Jest to przykład dobrej praktyki, wzorzec do naśladowania przez szkoły.

Nasze pierwsze szkolenie *online* dotyczyło programowania w Logo i obejmowało pomoc uczniom w przygotowaniu się do II etapu przedmiotowego konkursu informatycznego „miniLOGIA”. Uczniowie czytali materiały teoretyczne, dotyczące różnych aspektów programowania w Logo, rozwiązywali quizy, ćwiczyli pewne umiejętności, korzystając z interaktywnych aplikacji przygotowanych specjalnie na potrzeby tego szkolenia, dyskutowali – omawiali na forum różne metody rozwiązania danego problemu. Wspólnie tworzyli słowniczek poleceń pierwotnych języka Logo, rozwiązywali zadania, tworzyli animacje. Mimo naszych obaw uczniowie nie mieli problemów w korzystaniu z platformy e-learningowej. Wszystkie zasoby i aktywności przygotowane były dla nich tak, aby korzystali z nich intuicyjnie. W tym czasie trudnością był jeszcze dostęp do Internetu, dlatego czasami nauczyciele musieli pomóc uczniom i ułatwić im możliwość pracy *online* w szkole.

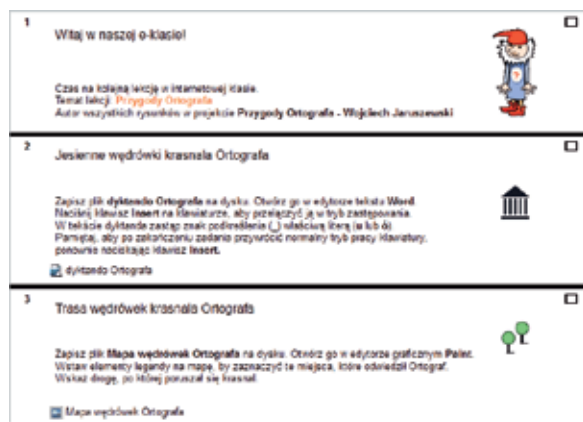
W wyniku działań Pracowni Edukacji Informatycznej i Kształcenia na Odległość powstało siedem interdyscyplinarnych lekcji realizowanych na platformie Moodle, które nauczyciele mogą wykorzystywać w swojej pracy z uczniami:

1. **Jacy jesteście** – tematyka lekcji dotyczy klasy, powinna być realizowana jako pierwsza z cyklu, na niej uczniowie poznają się nawzajem.
2. **Przygody Ortografa** – są to ćwiczenia ortograficzne z wykorzystaniem komputera. Uczniowie doskonaliły swoje umiejętności w posługiwaniu się technologią informacyjną przy okazji ćwiczenia zasad pisowni.
3. **Wokół choinki** – ćwiczenia związane ze świętami Bożego Narodzenia.
4. **Razem z żółwiem** – na tej lekcji uczniowie programują w języku Logo.

5. **Poznajemy Europę** – podczas lekcji uczniowie wyszukują informacje na temat Europy, dowiadują się różnych ciekawostek.
6. **Zawody sportowe** – lekcja na temat sportu, do organizacji zawodów sportowych wykorzystuje arkusz kalkulacyjny
7. **Wyteż umysł** – rozwiązywanie ciekawych problemów z różnych dziedzin.

Wszystkie lekcje są dostępne na platformie edukacyjnej Ośrodka Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie pod adresem <http://moodle.oeiizk.edu.pl>.

Przygody Ortografa, to jedna z lekcji *online* – wspomaganie doskonalenia nauki ortografii w klasie V lub VI, a przy okazji doskonalenie umiejętności TIK. Scenariusz lekcji obejmuje dwie jednostki lekcyjne realizowane z wykorzystaniem komputerów z dostępem do Internetu oraz pracę domową pomiędzy lekcjami. W ten sposób uczniowie doskonalą swoje umiejętności ortograficzne, korzystając z platformy nie tylko na zajęciach w szkole, ale także w wybranym przez siebie miejscu i czasie.

Rys. 2. Fragment lekcji online „Przygody Ortografa”

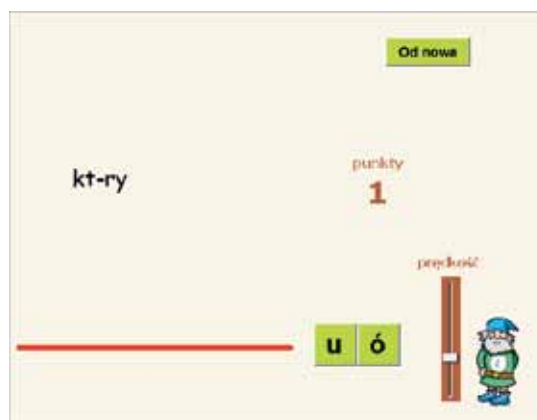
Przebieg zajęć przedstawia się następująco:

- **Jesienne wędrówki krasnala Ortografa** – jest to opowiadanie o wędrowce krasnala Ortografa. W tekście zastąpiono wszystkie literki **u** i **ó** znakiem podkreślenia. Zadaniem ucznia jest wstawienie usuniętych liter. Podczas pracy w edytorze tekstu komputer nie podpowiada uczniowi, gdzie jest błąd, ponieważ sprawdzenie poprawności pisowni zostało wyłączone. Poprawiony plik uczniowie zapisują na dysku – będzie on potrzebny do wykonania zadania.
- **Trasa wędrówek Ortografa** – ćwiczenie to należy wykonać w edytorze graficznym. Zadaniem uczniów jest uzupełnienie mapy o bra-

kujące szczegóły na podstawie opisu zawartego w opowiadaniu.

Kolejna aktywność to zadanie, czyli aktywność typowa dla nauczania *online*. Uczeń otrzymuje treść zadania, rozwiązuje je (tutaj łączy grafikę z tekstem – mapę z opowiadaniem o wędrowce Ortografa), następnie rozwiązanie w postaci elektronicznej zamieszcza na platformie. Uczeń ma podgląd swoich ocen oraz widzi komentarze napisane przez nauczyciela. Nauczyciel ma dostęp do zadań wszystkich uczniów, sprawdza je i ocenia. Ma także wgląd do wszystkich wystawionych przez siebie ocen, może je eksportować w postaci pliku tekstowego lub arkusza kalkulacyjnego, a także analizować wyniki na podstawie generowanych raportów.

- **Spadające wyrazy** to gra edukacyjna, która została przygotowana w środowisku Logomocji z myślą o zagospodarowaniu czasu wolnego na lekcji oraz do pracy w domu. Zadaniem ucznia jest uzupełnienie wyrazów o brakujące litery. Gra się kończy, gdy uczeń poprawnie uzupełni 30 wyrazów lub popełni 6 błędów. W grze można wybrać jeden z trzech rodzajów ćwiczeń – wyrazy z **u/ó**, **rz/ż** oraz **h/ch**, dostosować prędkość spadania wyrazów do szybkości komputera i preferencji ucznia.

Rys. 3. Gra edukacyjna „Spadające wyrazy”

Pierwsza lekcja w pracowni komputerowej dobiega końca. Uczniowie, wykorzystując swój indywidualny login i hasło, mogą w domu wejść na platformę, uzupełnić ćwiczenia, których nie skończyli, pograć w grę i w ten sposób doskonalić swoje umiejętności ortograficzne. Jest to idealna forma uzupełnienia materiału przez uczniów nieobecnych. Z rozmów z nauczycielami wynika, że uczniowie bardzo chętnie odwiedzają platformę poza szkołą. Praca domowa polega na przygotowaniu pięciu słów z opisem reguł pisowni wskazanych przez nauczyciela. Podczas kolejnej lekcji

uczniowie będą tworzyć własny słownik ortograficzny **Sprawdź słówko**. W ten sposób powstanie słownik ponad stu słów wraz z opisem reguł pisowni. Taki słownik można potem przeszukiwać według różnych kryteriów.

W przerwie pomiędzy dwiema lekcjami w pracowni komputerowej nauczyciel powinien sprawdzić rozwiązania zadań **Wędrowka Ortografa**, wstawić uczniom punkty i napisać uwagi.

- **Moje własne dyktando** – uczniowie dokonują na podstawie uwag nauczyciela ewentualnych poprawek w swoich opowiadaniach. Następnie przygotowują własne dyktanda, wykorzystując funkcję automatycznego zastąpienia w tekście wybranej litery przez inny znak. Wykonują ćwiczenie dla liter **rz** i **ź**. Doskonala w ten sposób swoje umiejętności korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnej.
- **Porządki** – to ćwiczenie z wykorzystaniem edytora tekstu. Zadaniem ucznia jest uporządkowanie tekstu w tabeli tak, aby zawarte w nim informacje dotyczące opisu sprzętu komputerowego były sensowne. Najlepiej, żeby uczniowie wykorzystali funkcję przenoszenia tekstu i grafiki w dokumencie tekstowym.

Kolejna aktywność dla ucznia to **quiz** dotyczący sprzętu komputerowego. Przygotowanie takiego quizu zajmuje nauczycielowi dużo czasu, co wynagradza mu automatyczne sprawdzanie. Uczeń może wielokrotnie rozwiązywać ten quiz i za każdym razem ma szansę na poprawienie oceny.

Rys. 4. Pytanie z quizu o sprzęcie komputerowym

Co roku my, nauczyciele Pracowni Edukacji Informatycznej, prowadzimy seminarium metodyczne MISP¹, kierowane do nauczycieli informatyki w szkole podstawowej. Podczas spotkania pracujemy z uczestnikami zajęć nad rozwiązywaniem różnego rodzaju problemów. Jednym z celów seminarium jest pogłębienie wiedzy na temat środków informatycznych, poznanie najnowszych narzędzi, szczególnie związanych z rozwojem technik multimedialnych oraz nowych środowisk edukacyjnych. Kilka lat temu postanowiliśmy przygotować dla nauczycieli temat wspomaganie nauczania tradycyjnego fragmentami *online*. Chciałyśmy ich zachęcić do wykorzystywania nauczania *online* jako wspomaganie nauczania tradycyjnego.

Podczas zajęć stacjonarnych zaproponowałyśmy nauczycielom, aby weszli w rolę ucznia i wykonali wszystkie ćwiczenia z lekcji przygotowanej przez nas i umieszczonej na platformie Moodle. Uczestnicząc w kolejnych lekcjach, nauczyciele poznali aktywnie najważniejsze możliwości platformy.

Kolejnym etapem pracy było poprowadzenie tej lekcji przez nauczyciela z wybraną przez siebie klasą lub z grupą uczniów na lekcjach albo zajęciach pozalekcyjnych. W tym celu dla wszystkich chętnych nauczycieli utworzyłyśmy kopie kursów, uczniom tych szkół założyłyśmy konta do pracy w e-klasie, a wszystkim nauczycielom nadałyśmy uprawnienia „prowadzącego”, aby mogli oceniać swoich uczniów i podglądać ich wyniki. Ci nauczyciele, którzy prowadzili takie lekcje na platformie Moodle, byli bardzo zadowoleni, podobały im się lekcje tego typu, a jeszcze bardziej uczniom, którzy nie mogli się doczekać następnych. Problemem jest tylko brak ogólnodostępnej platformy, gdzie każdy nauczyciel mógłby przeprowadzić taką lekcję ze swoimi uczniami.

Wanda Jochemczyk jest nauczycielem konsultantem w Ośrodku Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów w Warszawie.

¹ Seminarium metodyczne kierowane do nauczycieli informatyki w szkole podstawowej.